

Nærdemokratiske ordninger i Norden (NIBR 2013:4)

Disposisjon

- De fem bølgene i Nærdemokratiet i Norden
- Hensikt og reelle hensyn i nærdemokratiet
- Modeller for nærdemokratiske ordninger
- Lokalutvalg ved kommunesammenslåing
- Kjennetegn på nærdemokrati som fungerer godt
- Spørsmål og kommentarer

«De fem bølgene» i nærdemokratiet i Norden

- Bølge 1 Strukturreform 1950-1970-tallet med til dels drastisk reduksjon i antall kommuner førte til opprettelse av lokalutvalg
- Bølge 2 Slutten av 80-tallet – begynnelsen av 90-tallet - deler av driftsorganisasjonen legges ut i kombinasjon med nedskjæringer
- Bølge 3 Midten av 80-tallet – 2002 – Nedgradering av utlegging av driftsorganisasjon og nærdemokratiske organ
- Bølge 4 Parallelt med bølge 2 og 3 desentralisering til distrikt innen helse og sosial koblet til kommunedelsutvalg
- Bølge 5 2005- Nærdemokratiske organ aktualiseres etter kommunereform i Danmark og i Finland (og nå i Norge)

Hensikt og reelle hensyn i nærdemokratiet

- Lokalutvalg skal bidra til mer og bedre kontakt mellom styrende og styrte for å ivareta
 - Frihet og autonomi
 - Demokrati og deltakelse
 - Effektivitet

Modeller for nærdemokratiske ordninger

- Frivillige organisasjoner med et bestemt geografisk nedslagsfelt for diverse velforeninger
- Foreningsbasert lokalutvalgsmodell (ofte kommunalt initiert)
- Bydels-/kommunedelsutvalg med eller uten beslutningsansvar og tjenesteansvar

Lokalutvalg ved kommunesammenslåing

- Ved kommunesammenslåing har en etablert lokalutvalg for å motivere til politisk deltakelse.
- Når befolkningen får bestemme selv, ønsker en gjerne at lokalutvalgene skal følge gamle kommune- eller soknegrenser.
- Dette sementerer gamle identitetsmønstre og hindrer integrasjon i den nye storkommunen.
- For lokalbefolkningen kan det likevel være viktig i en sammenslått kommune å bevare en gammel lokalsamfunnsidentitet.

Kjennetegn på lokaldemokrati som fungerer godt

- De som deltar, opplever at utvalgenes arbeid har konkret effekt.
- Forventninger og roller må være avklart.
- Nærdemokratiorganene er stort sett rådgivende og oppleves derfor ikke som en trussel for det representative demokratiet.
- Nærdemokratiorganene må ha et klart og meningsfylt mandat.
- Nærdemokratiske organ og kommunen er formelt koblet sammen.
- Nødvendige ressurser avsettes til å støtte opp under denne koblingen.
- Faste høringsparter i kommunale planprosesser.

Spørsmål og kommentarer